

COMISIA NAȚIONALĂ PENTRU CONSULTĂRI ȘI NEGOCIERI COLECTIVE

PROCESUL - VERBAL nr. 3 al ședinței COMISIEI NAȚIONALE PENTRU CONSULTĂRI ȘI NEGOCIERI COLECTIVE

12 APRILIE 2024, ora 13:00

mun. Chișinău, Casa Guvernului, sala de ședințe et. I (str. Bănulescu-Bodoni)

La ședință au participat:

<i>Reprezentanți ai părții guvernamentale:</i>	
Alexei BUZU Președinte al Comisiei	- Ministru al muncii și protecției sociale, coordonator al părții guvernamentale
Corina AJDER Membru supleant al Comisiei	- Secretară de stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Ion PRISACARU Membru supleant al Comisiei	- Secretar de stat, Ministerul Sănătății
Adriana CAZACU-Țigaie Membru supleant al Comisiei	- Secretară de stat, Ministerul Educației și Cercetării
Vladimir ARACHELOV Membru supleant al Comisiei	- Secretar de stat, Ministerul Finanțelor
Veaceslav ȘIPITCA Membru delegat	- Secretar de stat, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
Viorel Garaz Membru delegat	- Secretar de stat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Alexandra ȘIAN Membru delegat	- Secretară de stat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
<i>Reprezentanți ai părții patronatelor:</i>	
Vladislav CAMINSCHI Membru al Comisiei	- Director executiv al Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova
Igor CRAPIVCA Membru al Comisiei	- Vicepreședinte al Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova, președinte al Clubului Republican al Oamenilor de Afaceri „TIMPUL”
Eugen DAȚCO Membru supleant al Comisiei	- director executiv al Uniunii Transportatorilor și Drumurilor
Ion Stratulat Membru supleant al Comisiei	- vicepreședinte al Federației Patronatului din Construcții și Producerea Materialelor din Construcții
Adrian ȘERVAN	- Reprezentant al Asociației Naționale a Companiilor din Domeniul TIC (ATIC)
<i>Reprezentanți ai părții sindicatelor:</i>	
Igor ZUBCU Vicepreședinte al Comisiei	- Președinte al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, coordonator al părții sindicatelor
Ghenadie DONOS Membru al Comisiei	- Președinte al Federației Sindicale a Educației și Științei din Republica Moldova
Vasile MĂMĂLIȚĂ Membru al Comisiei	- Președinte al Federației Naționale a Sindicatelor din Agricultură și Alimentație „AGROINDSIND”

Mihail LAȘCU Membru supleant al Comisiei	- Președinte al Federației Sindicatelor din Moldova „SINDLEX”
Valeria TRICOLICI Membru supleant al Comisiei	- Președintă a Federației Sindicatelor din Domeniile Cooperăției de Consum, Comerțului și Antreprenoriatului din Moldova „Moldsindcoopcomert”
<i>Reprezentanți ai secretariatului Comisiei:</i>	
Snejana ȚURCANU	- Șefa Direcției politice în domeniul raporturilor de muncă și dialog social, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Igor CILOCI	- Șef adjunct al Direcției politice în domeniul raporturilor de muncă și dialog social, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Ana SCURTU	- Consultanță principală a Direcției politice în domeniul raporturilor de muncă și dialog social, Ministerul Muncii și Protecției Sociale
<i>Persoane invitate / raportori:</i>	
Cătălin ȚACU	- Director, Inspectoratul de Stat al Muncii
Sabina DIDIC	- Șefa Direcției suport control, Inspectoratul de Stat al Muncii
Nelea RUSU	- coordonatoare de proiect a Organizației Internaționale a Muncii
Polina FISTICANU	- Șefă de Departament din cadrul Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova
Sergiu IURCU	- consilier superior, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova
Ion SCLIFOS	- reporter al Departamentului relații internaționale, mass-media și tehnologii informaționale, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova
<i>Alte persoane neînregistrate:</i>	
Ana-Maria Popa	- Reprezentantă MMPS.

*Comisia își desfășoară activitatea în formă de ședințe publice (a se vedea art.17 alin. (1) din Legea nr.245/2006).

Referitor la ordinea de zi:

Se aprobă ordinea de zi cu **4 subiecte (inclusiv diverse)** spre examinare (se anexează).

1. Cu privire la oportunitatea ratificării Convenției OIM nr. 156/1981 privind egalitatea de șanse și tratament între forța de muncă feminină și masculină: lucrătorii având responsabilități familiale
Raportor: CNSM, MMPS
2. Cu privire la mersul implementării măsurilor de combatere a ocupării informale (2023 – trim. I, 2024). Despre proiectul Programului național de reducere a muncii nedeclarate pentru anii 2024-2025.
Raportor: ISM, MMPS
3. Cu referire la situația actuală în domeniul SSM. Despre proiectul Programului de ameliorare a securității și sănătății în muncă în domenii cu riscuri înalte de accidentare și îmbolnăvire (construcții, agricultură, industrie prelucrătoare) pentru anii 2024-2028
Raportor: ISM, MMPS
4. Cu privire la respectarea convențiilor colective (nivel național), a convențiilor colective (nivel ramural) și a contractelor colective de muncă
Raportor: CNSM, ISM

Cu privire la desfășurarea ședinței:

Ședința integrală a Comisiei a fost înregistrată și poate fi vizualizată accesând link-ul:

<https://www.privesc.eu/Arhiva/105617/Sedinta-Comisiei-nationale-pentru-consultari-si-negocieri-colective-din-12-aprilie-2024>

Referitor la examinarea subiectelor incluse în ordinea de zi și luarea hotărârilor pe marginea acestora:

Subiectul 1. Cu privire la oportunitatea ratificării Convenției OIM nr. 156/1981 privind egalitatea de șanse și tratament între forța de muncă feminină și masculină: lucrătorii având responsabilități familiale

Urmare a prezentării de către raportoarea dna Polina Fisticanu a informației elaborate/prezentate de CNSM referitoare la oportunitatea ratificării Convenției OIM nr. 156/1981 privind egalitatea de șanse și tratament între forța de muncă feminină și masculină: lucrătorii având responsabilități familiale (în continuare Convenția OIM nr.156), precum și urmare a discuțiilor purtate la subiect, și anume:

conform celor relatate de către dna Nelea Rusu, studiul de fezabilitate va reflecta nivelul de corespundere a legislației naționale cu prevederile Convenției OIM nr.156 și a Recomandării nr.165 aferente acesteia, principalele instrumente statuate la nivel internațional ce reglementează și abordează problemele cu care se confruntă salariații și salariatele cu responsabilități familiale, precum și analiza și implicațiile financiare care vor surveni în contextul ratificării Convenției OIM nr.156;

adițional, la propunerea acceptată a dlui Igor Crapivca, studiul de fezabilitate va analiza inclusiv perspectiva dezvoltării pieței muncii din țară, cu formularea de propuneri de politici publice (*ocupationale, fiscale etc*) pentru descătușarea și valorificarea potențialului de capital uman existent în Republica Moldova la etapa actuală,

în temeiul art. 17 alin. (5) din Legea nr.245/2006, **s-a hotărât:**

- se ia act de informația prezentată cu privire la oportunitatea ratificării Convenției OIM nr.156;

- se susține propunerea privind organizarea elaborării pe parcursul anului 2024, cu suportul Organizației Internaționale a Muncii, a unui Studiu de fezabilitate privind oportunitatea ratificării Convenției OIM nr. 156, cu discutarea ulterioară a rezultatelor acestuia pe platforma CNCNC;

- se va solicita suportul Organizației Internaționale a Muncii și în măsura posibilităților se vor coordona termenii de referință, inclusiv conex expertizei la subiectul abordat de către dl Igor Crapivca.

Conex subiectului discuției, urmare a intervenției dlui Igor Crapivca privind existența curențelor legate de fondul de salarizare prin prisma *formulelor flexibile de muncă* (programe de muncă care oferă posibilitate salariaților/salariatele să își adapteze programul de lucru, inclusiv prin utilizarea muncii la distanță, a muncii la domiciliu, a regimului flexibil de muncă, a timpului de muncă parțial sau a săptămânii de lucru comprimate), respectiv care generează confuzii la analiza riscurilor în baza criteriilor de risc aplicabile conform metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător de către organele de control de stat (*Inspectoratul de Stat al Muncii, Serviciul Fiscal de Stat etc*),

s-a hotărât:

- se va examina subiectul abordat din perspective macro (proces de reglementare / aplicare), cu identificarea și eliminarea eventualelor lacune în cadrul desfășurării controalelor de stat, inclusiv pentru a realiza segregarea eficientă a pieței muncii;

- se va prezenta speța concretă la subiectul abordat de către dl Igor Crapivca;

- autoritățile responsabile (ISM, SFS), în baza studiului de caz, vor examina și formula propuneri fezabile pentru depășirea situației create/relatate de către dl Igor Crapivca.

Subiectul 2. Cu privire la mersul implementării măsurilor de combatere a ocupării informale (2023 - trim. I, 2024). Despre proiectul Programului național de reducere a muncii nedeclarate pentru anii 2024-2025.

Urmare a precizării dlui Alexei Buzu cu referire la contextul în care se propune aprobarea Programului național de reducere a muncii nedeclarate pentru anii 2024-2025 la nivelul ministerului, și anume pornind de la faptul că documentul reprezintă un act intern de planificare și orientare a măsurilor de politici publice pe dimensiunea transformării muncii nedeclarate în muncă declarată, precum și de la austeritatea bugetului de stat de a finanța careva acțiuni propuse și respectiv necesitatea de a coopta implicarea partenerilor sociali și suportul partenerilor de dezvoltare pentru realizarea acestora, se consideră că aprobarea proiectului prin HG apriori generează tergiversări irelevante. În altă ordine de idei, se propune concentrarea imediată a capacităților instituționale spre implementarea calitativă și în termenii prestabiliți a acestuia.

Totodată, urmare a comunicării dnei Polina Fisticanu despre organizarea consultărilor, la data de 22.03.2024, de către MMPS, cu participarea reprezentanților CNSM, CNPM și a ISM, pe marginea proiectului Programului național de reducere a muncii nedeclarate pentru anii 2024-2025, precum și a enunțării propunerilor și obiecțiilor CNSM (în corespundere cu nr. 03-02/246 din 29.03.2024) și anume:

- a) implementarea Registrului electronic al salariaților în special pentru sectorul privat (la etapa actuală fiind funcțional în sectorul public);
- b) capacitatea ISM prin creșterea numărului de inspectori de muncă pentru a spori numărul de inspecții în muncă (vizite și controale planificate și inopinate);
- c) racordarea legislației în domeniul controlului de stat la prevederile Convențiilor OIM nr. 81 privind inspecția muncii în industrie și comerț și nr. 129 privind inspecția muncii în agricultură;
- d) revenirea la stabilirea coeficienților de multiciplitate (mai cu seamă pentru sistemele netarifare) în raport cu salariul minim pe țară pentru diferențierea salariilor;
- e) reintroducerea obligativității acordării de către angajator a permisului nominal de acces la locul de muncă pentru salariații din unitatea economică;
- f) includerea atât a acțiunilor de stimulare a angajatorilor de a se formaliza, cât și a interdicțiilor semnificative, care să prevină cazurile de evaziune fiscală și activitate nedeclarată, cum ar fi: interdicția de a participa la achiziții publice a unităților economice, unde au fost depistate cazuri de muncă nedeclarată și restricționarea dreptului de a beneficia de orice subvenții sau beneficii achitate din bugetul public național pentru o perioadă determinată de timp;
- g) mediatizarea cazurilor de depistare a muncii nedeclarate, prin publicarea listei agenților economici în cauză, și respectiv transparentizarea informației despre nivelul de credibilitate, astfel încât UIP și partenerii de dezvoltare activi în țară să fie informați suficient la subiect.

precum și în contextul discuțiilor purtate pe marginea acestora, și anume:

ref.: la studiul de fezabilitate pentru definirea conceptului Registrului electronic al salariaților

Rezultatele studiului urmează a fi corelate cu viziunile și așteptările asumate, particulare și reciproc avantajoase ale partenerilor sociali (autorități publice, sindicate și patronate), enunțate în ședința CNCNC, precum și a celor care se vor defini ulterior. Astfel, încât funcționalitatea Registrului să genereze rezultate calitative / compensatorii, proporționale costurilor de elaborare și a capacităților utilizate pentru actualizarea sistematică a datelor pe mai departe;

ref.: la interdicțiile pentru angajatorii care practică muncă nedeclarată

Pornind de la dezideratul Programului de a se axa pe descurajarea muncii nedeclarate și respectiv pe încurajarea tranziției la munca declarată, precum și de la caracterul economic al măsurilor de sancționare propuse de CNSM la lit. f), în contextul celor enunțate de dl Vladimir Arachelov

privind corelarea politicilor din domeniul achizițiilor și al finanțelor publice, subiectul se va documenta și se va consulta cu Ministerul Finanțelor la etapa de elaborare și/sau avizare a modificărilor normative din domeniul vizat în speță;

ref.: la introducerea permisului nominal al salariatului

Reintroducerea obligativității acordării de către angajator a permisului nominal de acces la locul de muncă pentru salariații din unitatea economică nu se susține de către partea patronatului, din cele enunțate de dl Vladislav Caminschi;

ca urmare, în temeiul art. 17 alin. (5) din Legea nr.245/2006, **s-a hotărât:**

- se ia act de angajamentul ferm al Ministerului Muncii și Protecției Sociale de a realiza Programul și de a contribui la reducerea ponderii muncii nedeclarate în totalul ocupării forței de muncă prin îmbunătățirea prevenirii și descurajării muncii nedeclarate și respectiv prin încurajarea tranziției la muncă declarată prin creșterea atractivității de a activa în economia formală;

- se ia act de susținerea exprimată de către partenerii sociali în contextul necesității și lansării inițiativei de promovare a Programului și se mizează la o colaborare constructivă în realizarea acțiunilor propuse în scopul dinamizării proceselor conexe transformării muncii nedeclarate în muncă declarată în Republica Moldova, inclusiv în perspectiva integrării în Uniunea Europeană;

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale va remite în termen proxim sinteza comentariilor asupra propunerilor și obiecțiilor expuse la lit. a) – g), precum și Programul în redacție finală în adresa CNSM și CNPM;

- se va realiza o analiză (studiu de fezabilitate) planificată spre derulare și finalizare pînă la sfârșitul anului 2024 pentru definirea conceptului de implementare și aspectelor de funcționalitate a Registrului electronic al salariaților (lit. a)), luând în considerație bunele practici internaționale, precum și aspectele aferente implementării similare a Registrului în sectorul public;

- creșterea numărului de inspectori de muncă (lit. b)) devine imposibilă în condiții obiective enunțate de dl Alexei Buzu;

- se vor elucida aspecte de combatere a muncii nedeclarate în sectorul agriculturii, activității zilierilor în scopul sporirii măsurilor de protecție și securitate socială a acestora;

- se vor identifica mecanisme de combatere a eludării unor agenți economici de la procedurile legal statuate în particular din domeniul achizițiilor publice;

- se vor identifica reglementări și mecanisme stimulatorii pentru transformarea muncii nedeclarate în muncă declarată;

- se va definitiva Programul prin prisma opțiunilor consensuale ale partenerilor sociali;

- se va informa periodic despre mersul realizării Programului, după caz, se vor propune măsuri de îmbunătățire în contextul în care documentul oferă această flexibilitate;

- se va consulta și, după caz, se va dezbate, în termen de 5 zile, prin corespondență versiunea definitivată a Programului și ca urmare se va susține prin aviz favorabil a CNCNC aprobarea acestuia sau se va include repetat în agenda discuțiilor CNCNC.

Subiectul 3. Cu referire la situația actuală în domeniul SSM. Despre proiectul Programului de ameliorare a securității și sănătății în muncă în domenii cu riscuri înalte de accidentare și îmbolnăvire (construcții, agricultură, industrie prelucrătoare) pentru anii 2024-2028.

Urmare a precizării dlui Alexei Buzu cu referire la examinarea repetată în ședința CNCNC a Programului de ameliorare a securității și sănătății în muncă în domenii cu riscuri înalte de accidentare și îmbolnăvire (construcții, agricultură, industrie prelucrătoare) pentru anii 2024-2028, prin prisma consultărilor organizate, la data de 11.03.2024, de către MMPS, cu participarea reprezentanților CNSM din diverse ramuri CNPM,

precum și urmare a comunicării dlui Sergiu Iurcu cu privire la propunerile și obiecțiile CNSM enunțate (în corespundere cu nr. 05-07/209 din 14.03.2024) și a discursului dlui Igor Crapivca cu privire la necesitatea statuării unui cadru de reglementare favorabil investițiilor mediului de afaceri în SSM a salariaților,

s-a hotărât:

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale va remite în termen proxim sinteza comentariilor asupra propunerilor și obiecțiilor expuse în adresa partenerilor sociali;
- se va definitiva Programul prin prisma opțiunilor consensuale ale partenerilor sociali;
- se va consulta și, după caz, se va dezbate, în termen de 5 zile, prin corespondență versiunea definitivată a Programului și ca urmare se va susține prin aviz favorabil a CNCNC aprobarea acestuia sau se va include repetat în agenda discuțiilor CNCNC.

Subiectul 4. Cu privire la respectarea convențiilor colective (nivel național), a convențiilor colective (nivel ramural) și a contractelor colective de muncă.

Conex, subiectului în discuție cu privire la respectarea convențiilor colective (nivel național), a convențiilor colective (nivel ramural) și a contractelor colective de muncă, în contextul impedimentelor existente privind realizarea dialogului social au fost enunțate următoarele probleme:
în particular

- necesitatea sensibilizării Ministerului Justiției asupra necesității inițierii și dezvoltării dialogului social la nivel de ramură prin a da curs pozitiv celor două inițiative lansate de partenerii sociali / reprezentanți ai sindicatelor;
- atestarea unui dialog social favorabil în ramura educației, cu rezerva publicării și editării convențiilor colective încheiate. Or, mijloacele financiare alocate în acest sens ar fi utilizate în alte scopuri conexe activității sindicale;

cu titlu general

- necesitatea examinării și identificării soluțiilor optime reglementate pentru asigurarea publicării, inclusiv a convențiilor colective la nivel ramural, cu traducere, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din surse precizate (eventual - cu titlu gratuit) și la compartimentul legislație;
- necesitatea stabilirii mecanismului de extindere a acțiunii convenției colective (art.38 din Codul muncii) în formulă consensuală agreată prin dialog bipartit (sindicate/patronate);

În contextul intervențiilor dlui Ion Stratulat, precum și urmare a informației prezentate de către dl Sergiu Iurcu la subiect, în special cu privire la aspectele deficiente în respectarea normelor convențiilor colective (nivel național / nivel ramural) și a contractelor colective de muncă și a altor discuții purtate, s-a hotărât:

- partenerii sociali la nivel de ramură vor întreprinde măsuri întemeiate legal pentru publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a Convenției colective în ramura construcțiilor pentru anii 2023 – 2027, încheiate la data de 31.10.2023, dintre reprezentanții Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și reprezentanții Federației Sindicatelor de Construcții și Industria Materialelor de Construcții „SINDICONS”, Federației Patronale a Constructorilor Drumarilor și a Producătorilor Materialelor de Construcție „CONDRUMAT” și ai Federației Patronatului din Construcții și Producerea Materialelor de Construcții;
- Ministerul Finanțelor va întreprinde măsuri pentru prioritizarea elaborării, consultării (*în particular*, cu reprezentanții sectorului real), avizării și promovării modificărilor la Legea nr.131/2015 privind achizițiile publice (termen de realizare propus – decembrie 2024);
- Ministerul Finanțelor va întreprinde măsuri pentru evaluarea gradului de executare a contractelor de achiziții publice în finalizare (inclusiv în baza listei care se va prezenta de către

adresant) și după caz, va întreprinde măsurile de rigoare ce vizează actualizarea acestora și/sau lansarea unor licitații publice noi;

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale va asigura derularea consultărilor cu MIDR și Cancelaria de Stat pentru soluționarea subiectului privind publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a convențiilor colective la nivel de ramură;

- se ia act de informația prezentată de către raportorul, Sergiu Iurcu, și se solicită prezentarea acesteia în formă scrisă, inclusiv cu spețe nominale conexe încălcărilor documentate;

- în contextul propunerii de creștere a nivelului de acoperire cu negocieri colective a salariaților prin prisma transpunerii Directivei (UE) 2022/2041 privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană se susține formularea propunerilor și a foii de parcurs (*plan de acțiuni*) conexe pentru atingerea nivelului prescris de acoperire cu negocieri colective a salariaților, cu includerea subiectului în agenda discuțiilor CNCNC.

Subiectul 5. Diverse.

La propunerea dlui Igor Crapivca în agenda discuțiilor din ședința următoare a CNCNC se va include *subiectul privind decapitalizarea sectorului real al economiei* (raportor CNPM).

Secretariatul CNCNC va asigura procesarea solicitării date.

*Următoarea ședință a Comisiei se va convoca, **la necesitate**, și/sau conform planului de lucru, nu mai rar decât o dată pe lună (conform art.17 alin. (2) din Legea nr.245/2006).

Președinte al Comisiei,
ministru al muncii și protecției sociale

Alexei BUZU

Vicepreședinte al Comisiei,
președinte al Confederației Naționale a Patronatului
din Republica Moldova

Leonid CERESCU

Vicepreședinte al Comisiei,
președinte al Confederației Naționale a Sindicatelor
din Moldova

Igor ZUBCU

Secretar al ședinței

Snejana Țurcanu